

SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ DEKANI

Prof. Dr. CAHİT TALAS'ın 111. KURULUŞ YILI KONUŞMASI

Sayın Misafirlerimiz,
Muhterem Meslekdaşlarım,
Aziz Mülkiyeliler,
ve Sevgili Öğrenciler,

Bugün Fakültemizin 111. kuruluş yılını kutlamaktayız. Müessesemiz bir yıl daha yaşlandı. Fakat Mülkiye, yaşlandıkça gençleşen, yeni dinamizmlere ulaşan müesseselerden biridir. Bütün tarihi boyunca ülkemize ve milletimize şerefli hizmetlerde bulunmuş olan bir büyük öğretim kurumunun mensupları olarak içinde bulunduğumuz durumu değerlendirmek ve gelecek üzerindeki düşüncelerimizi bir araya geldiğimiz bugünde ana çizgileri içinde ortaya koymak hem Fakültemizin bir geleneği olmuştur, bunda hem de yarar bulunmaktadır.

Fakat önce, Fakültemizin çalışmaları ve iç işleme hakkında sizlere, bazı bilgileri kısaca sunmak istiyorum.

Bildiğiniz üzere, tarih olarak arkada kalmış, fakat fiilen henüz sona erdiremediğimiz öğretim yılında bütün özerk üniversitelerimizde normal bir çalışma ortamı bulamadık. Sınavlarımız yaz aylarında yapılamadığı için yeni öğretim yılımıza hâlâ başlayamamış bulunuyoruz. Bu durum, toplumumuzun içinde bulunduğu huzursuzluğa; sosyal, ekonomikal ve siyasal bunalım ve sorunlara zamanında, ve, Anayasanın öngörmüş olduğu anlayış ve felsefe içinde isabetli çözüm yolları aramakta gösterilen ilgisizliğin, gecikmelerin doğal bir sonucudur; Üniversitelere yansımalarıdır. Her tarafta olduğu gibi üniversiteler toplumun dertlerinin, sıkıntılarının en çok ifade ortamı buldukları kuruluşlardır. Çünkü buralarda ilmin objektifliği ve gerçekleri çekinmeden ve korkmadan söylemek geleneğinin yarattığı bir görev anlayışı vardır. Üniversitelerde, henüz menfaat kaygularının dar çenberi içine girmemiş ve sıra-

sında en büyük fedakârlıkları hiç bir karşılık beklemezsiniz yapan, kabul eden bir büyük gençlik toplanmıştır. Bunalım içindeki toplumlarda bu bunalımlara iyi teşhisler koyma sorumluluğunu yüklenmiş olanların, harekete geçip çözüm yolları araması yerine, bunalımın sonuçlarını kınamaları gerçeklere ve akla koşut olmayan bir davranış ve anlayış olur.

Biz, Mülkiyeliler olarak ne kadar ayrı kuşaklara mensup olsak da, bir noktada daima anlaşmak istidadını bu müessesenin geçmişinden almaktayız. Bu nokta, çağımızın koşullarının ve gerçeklerinin yönünde vatana ve topluma hizmet etme, yararlı olma ülküsü etrafında düğümlenmektedir. Yaşlı ve genç Mülkiyeliler, bugüne kadar daima topluma hizmet etme yarışı içinde kalmışlardır. Bu hizmet düşüncesi ve aşkının kuşaktan kuşağa sönmeyen bir meşale olarak devir olunacağından hiç kuşkumuz yoktur. Olaylarla dolu bir öğretim yılına böylece ve bu düşüncelerle geldik.

Muhterem misafirlerimiz, aziz mülkiyeliler, bu yılki yaz ve güz sınavlarımızın tüm sonuçlarını henüz elde etmiş bulunmuyoruz. Elimizdeki kısmî verilere göre, bu yıl Fakültemizin İktisat ve Maliye Bölümünden 39, İşletmecilik Bölümünden 27, Siyaset ve İdare Bilimleri Bölümünden 12, Uluslararası İlişkiler Bölümünden 23 olmak üzere 101 genç arkadaşımız mezun olmuştur. Devam etmekte olan güz sınavlarında bunlara, kuşkusuz yenileri de katılacaktır.

Fakültemizin öğrenci sayısı 1969-1970 öğretim yılında 1295'e ulaşmıştır. Bunlardan 27 si kız olmak üzere 94'ü yabancı uyruklu-
dur. Toplam öğrenci sayısının 220 si kız 1035 i erkektir. 1970-71 öğretim yılında 40'ı yabancı olmak üzere 290 öğrenci Fakültemize kaydolmuştur.

Fakültemizin doktora öğretimi 1958 yılında başlayarak devam etmektedir. Şimdiye kadar 47 doktora öğrencisi iktisat ve siyasal bilimler dallarında doktora öğrenimlerini tamamlayarak doktor payesini kazanmışlardır. Bunların 2'si yabancı uyruklu olmak üzere 43'ü erkek, 4'ü kızdır.

Öğretim üyesi ve yardımcısı durumumuz her yıl gelişmektedir. Fakat akademik kariyere girenlerden talep olunan nitelikler karşılığında bu kariyer mensuplarının maddî statüleri mesleği cazip kılmaktan uzak kalmaktadır. Özerk üniversitelerimizin öğretim üyelerinin ve yardımcılarının malî statüleri yeni personel rejimine koşut olarak hâlâ bir sonuca bağlanmamıştır. Yaz başındanberi

Hükümet nezdinde yapılan müteaddit girişimler bir sonuca ulaşmamış ve verilen sözler yerine getirilmemiştir. Bugün 30 yıl hizmeti olan bir profesörün eline yalnız 3200 lira geçebilmektedir. Bu durumun üniversitelerimizin gelişmelerinde ne derece olumsuz bir rol oynamakta olduğu üzerinde ısrar etmek gereksizdir.

Bu yıl Fakültemizin dört değerli öğretim üyesi yardımcısı üniversite doçentliği payesini kazanarak öğretim üyesi statüsü içine girmişlerdir. Bunlar Dr. Güney Devrez, Dr. Erden Öney, Dr. Özer Ozankaya ve Dr. Oğuz Onaran arkadaşlarımızdır. Halen Fakültemizden öğretim üyesi ve öğretim üyesi yardımcısı, 27 Profesör, 28 Doçent ve 40 asistandan oluşmaktadır. Ayrıca 24 yabancı dil okutmanımız ve bir de öğretim görevlimiz vardır.

Bu yıl büyük bir bilim adamı, yüksek insanlık vasıflarına malik aziz hocamız Prof. Dr. Tahsin Bekir Balta'yı kaybetmiş olmanın derin üzüntüsü içindeyiz. Balta hocamız Türk bilim tarihinde olduğu kadar Fakültemizin çalışmalarında da müstesna bir yere sahip olmuştur. Aziz hatırası daima içimizde yaşayacaktır.

Fakültemizin bilimsel çalışmaları, aksamaksızın ve nitelik ve nicelik bakımından gelişerek devam etmektedir. Bu alanda en büyük sıkıntımız bütçe olanaklarımızın darlığıdır. Maddî olanaksızlıklar yüzünden yayınlanması geciken kitaplarımız var. 1969-1970 öğretim yılında Fakültemiz dergisi muntazam olarak çıkarılmıştır. Bu ders yılında 14 eser yayınlanmış olup Aralık ayı sonuna kadar bunlara 7 yapıt daha katılacaktır. Fakültemiz yayınları geniş ölçüde aktüel sorunlara da ışık tutan nitelik kazandıklarından geniş bir okuyucu kitlesi bulmakta ve çoğunun mevcutları kısa zamanda tükenmektedir.

Fakültemize bağlı, fakat geliştikçe kendi hüviyetini bulan Basın ve Yayın Yüksek Okulumuz şimdi ikinci mezunlarını da vermiş bulunuyor. Üçyüze yaklaşan bir öğrenci sayısı ve kendi öğretim kadrosunu kurmak çabalarını olumlu sonuçlara yönelmesi ile bu Yüksek Okulumuz toplumun kendinden beklediği hizmeti daha iyi bir biçimde görebilmek için donatılmaktadır. Ancak, okulun niteliklerinin gerektirdiği uygulamalı derslerin yapılabilmesi ve öğrencilerin pratik bilgilerinin de yeterli olabilmesi için ihtiyaç duyulan bir matbaayı, bir film-sinema merkezini, radyo ve televizyon stüdyolarımızı henüz kuramamış bulunuyoruz. Gerekli olan tahsisatı bu yılda bütçemize koyduk. İlgili makamların, özellikle Devlet Plânlama Teşkilâtının Basın Yayın Yüksek Okulumuzun gele-

ceği bakımından hayatî bir önem taşıyan bu ihtiyaçlarını bir an önce karşılanmasında bize yardımcı olacaklarını ümit ediyoruz.

Değerli Misafirlerimiz, Aziz Mülkiyeliler ve sevgili öğrenci arkadaşlarım;

Bu konuşmamın başında da kısaca değindiğim bazı düşüncelerimi sabırlarınıza sığınarak kısaca geliştirmek istiyorum. İki öğrenim yılını normal koşullar içinde geçiremedik. Bundan sonrakiilerinin nasıl geçeceğini bugünkü ortamda tahmin edebilmek hemen hemen imkânsızdır.

1967'den bu yana dünyada başlamış olan gençlik hareketleri 1968'den itibaren memleketimizde de ortaya çıktı. Gençlik, birikmiş sorunlarına cevap aramaya başladı. Bu sorunları kamu oyuna duyurmak ve sorumlu makamların, siyasal iktidarın dikkatini ve ilgisini sağlamak için alışılmamış olan ve bu nedenden ötürü yadırganan protesto hareketlerine girişti. Bu protesto hareketleri şiddetini arttırarak bugün de devam etmektedir. Başka ülkelerin gençliklerinin protestoları yavaş yavaş durulduğu halde Türkiye-mizde neden sürüp gitmektedir? Bunun nedenlerini aramamız, bu protestoları kınayacak yerde gençliğe ve ülkeye karşı sorumluluklar yüklenmiş insanlar olarak bunların üzerinde dikkatle ve ciddî olarak durmamız gerekmektedir.

Gençlik hareketleri ve üniversitelerimizdeki huzursuzluğun çıkmasından bu yana üç yıla yaklaşan bir zaman geçirdik. Tekzip olunmaktan korkmaksızın diyebiliriz ki, bu süre içinde artık patlama sınırlarına ulaşmış bulunan sorunların hiç birine çözüm yolları getiremedik. Üniversite reformu denilen ve üniversitelerimizi öğrencileri ve öğretim kadrosu ile bir bütün sayarak bu anlayış içinde yeni bir üniversite düzeni getirecek çalışmalar bir türlü sonuçlanamadı. Herbiri üniversitelerce hazırlanmış olan tasarılar bir türlü üzerinde birleşilebilecek tek bir tasarı haline getirilemedi. Öğrencilerin de üniversitelerin işleyişine katılmalarını sağlayacak kanunî dayanaklardan hâlâ yoksun bulunuyoruz. Gençliğin bu konuda sağlanacak işbirliği ve katkısı üniversitelerimizde o kadar şikâyet konusu olan huzursuzlukların giderilmesinde önemli bir etken olarak kabul olunmalıdır.

Aziz misafirlerimiz ve Mülkiyeli Arkadaşlarım, gençlik bizden 1968 yılından bu yana ve ısrarla hocaların bütün zamanlarını üniversiteye bağlamalarını istemiştir. Üniversite reformu denilen çalışmanın ikinci büyük ilkesi de bu tam çalışma esasının kabul olun-

masında belirlenmekte idi. Tam gün çalışma, üniversite hocalarının elbette fildişi kulelerine çekilmeleri anlamına gelmez. Tam gün çalışma ilkesini zedelemeyen Devlet'in ihtiyaç duyacağı alanlarda üniversite ile işbirliği yapmak her zaman mümkün olabilir. Fakat hızlı bir çözüm yoluna bağlanmazsa, başka bir deyimle Devletleştirilmediği takdirde, çok yakın bir gelecekte topluma içinden çıkılması fevkalâde güçleşecek sorunlar getirme istidadında olan özel okulluğu devam ettirebilmek için siyasal iktidar üniversitelerimizde tam gün çalışmayı benimsememiştir. Çünkü özel okullar, kanuna göre beş yıl içinde kendi öğretim kadrolarını yetiştirmekle yükümlü oldukları halde bunu yapmamışlar, yapamamışlar ve ayakta durabilmek için geniş ölçüde üniversitelerin ve resmî yüksek okulların öğretim üyelerinden yararlanmaya devam etmeyi daha kârlı görmüşlerdir. Devlet'in ana üniversitelerimize ilişkin olarak yürütmekte olduğu olumsuz ücret politikasında ısrar etmesi hocaları, yalnız kâr amacı güden özel okullarda görev almaya zorlamaktadır. Devlet eldeki öğretim üyesi kadrosu kapasitesini iyi kullanma yollarını aramadığı için ihtiyaçlara cevap verebilecek kapasite yaratmalarını bir türlü gerçekleştirememektedir. Bugün özel okullarda okuyan öğrenci sayısı üniversitelerimizdeki ve resmî yüksek okullarımızdaki öğrenci sayısına çok yaklaşmış bulunuyor. Bu özel okullarda okuyan çocukların çoğunluğu varlıklı sayılabilecek ailelerin çocukları da değildir. Devlet, Anayasa ile kendisine yüklenmiş olan görevi yerine getiremediği için bu eğitim sömürsü ortaya çıkmıştır.

Aziz dinleyiciler,

Birkaç yıldanberi dünyada ve Türkiyemizde esen fırtına henüz dinmemiştir. Bu fırtınanın toplumumuzu sarsacak bir şiddete ulaşmasını önlemekte herkese bir sorumluluk düşmektedir. Dertlere çare bulunması, her şeyden önce derde el koyma ve çare aramada gösterilecek iyi niyete bağlıdır. Bugün üniversitelerimizde ve öteki yüksek öğretim kuruluşlarımızda devam edegelmekte olan olaylar, bizim yetkilerimizin ve alabileceğimiz tedbirlerin çok ötesine ulaşmış bulunuyor. Bugünkü gençlik daha önceki kuşakların gençliğine benzemiyor. Daha uyanık, daha dinamik ve toplumun sorunlarıyla çok daha yakından ilgilidir. Geri kalmışlığımızdan, sosyal ve ekonomsal adaletsizliklerden sıkıntı duymakta, daha iyi bir düzene ulaşmak için protestolarını çeşitli biçimlerde sürdürmektedir. Bu protestolar bazen şiddet hareketlerine de ulaşmaktadır. Biz düşünce ayrılıklarını normal, doğal olarak kabul ediyoruz.

Bilimin kaynağı olan üniversitelerimiz her düşüncenin korkusuzca ve tam bir objektiflik içinde tartışılabilir bir mabed olabilmelidirler. Ama ne var ki, bir süredenberi üzerine titrediğimiz gençlik adeta düşman kamplara ayrılmıştır. Fikir ayrılıklarının sınırları çok aşılmış, gençlik büyük çizgileri içinde ikiye bölünmüştür. Bu bölünüşten yalnız gençliği sorumlu tutmağa imkân yoktur. Yanlış bir denge kurma politikası bölünmenin başlıca nedeni olmuştur. Toplumun idare etme sorumluluğunu yüklenmiş ve buna talip olmuş bulunanların temel görevlerinden biri de birleştirici olmaktır. Lâiklik ilkesine Atatürk'ün büyük önem vermesinin bir ana nedeni de bu ilkenin birleştirici niteliğinde aranmalıdır.

Şiddet, buna başvuranları hiç bir çözüm yoluna ulaştırmaz. Hükümetler şiddet hareketlerinin karşısında olmak zorundadır. Ancak, bu karşı oluş da adil ve tarafsız olmadığı intibaini yaratırsa güvensizlik ortaya çıkar. Herkes kendisini savunma kaygusu içine girer ve şiddet hareketinin tohumları bu yoldan ekilmiş olur.

Türkiye derin bir değişme içindedir. Gençlik bu değişmenin öncülüğünü yapmaktadır. Üniversiteler de bu değişmenin dışında değildirler. Fakat bu değişmelerle çıkarları sarsılanlar veya böyle sananlar büyük ustalıklarla ve haktan yana görünerek ortaya çıkmaktadırlar. Halkın fakirliğini, çaresizliğini, cehaletini, iyiniyetlerini ve temiz inançlarını istismar ederek değişmelere engel olmaya çalışıyorlar. Suçlama ve gerçeklere aykırı söylentileri yayma belli başlı bir silâh olarak kullanılmaktadır. Toplumumuzun düşüncelerinin oluştuğu üniversiteler, bu gibi durumlarda susmak hakkına sahip değildirler. Anayasanın lâiklik ilkesine rağmen, bir akım, devletin temellerini şeriat düzenine dayandırmaya kalkar ve sorumlular ihmal gösterir ve hatta teşvik içinde kalmayı tercih ederlerse, ve yolunu şaşırılmış bir kısım gençlik kuruluşları da lâiklik ilkesini savunanlara karşı çıkarsa, üniversite ve devrimci, Atatürk'çü gençlik elbette susamaz.

Üniversite, öğretim üyeleri, öğretim üyesi yardımcıları ve öğrencileri ile bir bütündür. Bütünlüğü ile özgür, bağımsız ve özerk olmak zorundadır. Özgür olmayan üniversite düşünülemez. Amacına ulaşması görevini yerine getirebilmesi için üniversite sırasında her ne pahasına olursa olsun, özgürlüklerini korumakla yükümlüdür. Başka bir deyimle iktidarların veya çoğunluğun görüşüne uymasa bile, üniversite öğretim üyelerinin ve öğrencilerinin tam bir özgürlük içinde düşüncelerini açıklayabilmelerine olanak sağlanmış

olmalıdır. Üniversite özgürlük ve hoşgürünün savunulması konusunda hiç bir taviz veremez.

Bu anlayışın ışığı altında biz üniversite hocaları gençliğin hasım kamplara ayrılmasından, silâhlı çatışmalara kadar giden zıtlamalardan ençok üzüntü duyan kimseleriz. Ancak durumun buralara kadar gelmiş olmasından gençliği sorumlu görmüyoruz. Adaletsizliğin, partizanlığın yaygınlaştığı ve toplumu idare eden sorumlu makamların tarafsızlıklarını koruyamadıkları her yerde insanlar kendilerini savunma ihtiyacını en yoğun bir biçimde duyarlar. Sorumlular adil olmasını bilmezlerse hoşgörü durur ve yerini şiddet hareketlerine bırakır. Bundan kimse yarar görmez ve adil olamıyanlar bir gün kendilerini sihirbazın çırağı durumuna düşmekten kurtaramazlar.

Fakültemiz son üç yıl içinde çetin günler yaşadı. Bunalımlar geçirdi. Fakat hoca ve öğrenci ilişkilerimiz bu durumlardan büyük yararlar almadı. Denilebilir ki biz, hoca-öğrenci ilişkilerinin bozulmadığı nadir fakültelerden biriyiz. Bu sonuca ulaşmakta selefim Sayın Prof. Dr. İlhan Unat'ın ve daha önceki dekanımız Sayın Prof. Aziz Köklü'nün önemli rolleri bulunduğunu huzurunuzda ifade etmek isterim.

Gelecek günlerimizin toplumumuza büyük sıkıntılar getirmemesi en içten dileğimizdir. Geri kalmışlık durumundan biran önce kurtulmak zorundayız. Yitirecek zamanımız kalmamıştır. Türkiye için artık utanç veren geri kalmışlığı yok etmek için her zamandan daha çok çalışmak zorundayız. Mülkiye ve onun yetiştirmekte olduğu genç kuşakları bundan böyle daha büyük görevler beklemektedir. Bunu müdrük olarak bundan sonraki çalışmalarımızın aksamamasını sağlamak hepimize, bize ve sevgili genç arkadaşlarım, aziz öğrencilerim sizlere düşmektedir. Toplumumuza yararlı olmak ve dogmatikliği daima red etmiş olan Atatürk'ün çizmiş olduğu tam bağımsız ve ebedî Türkiye'yi düşünerek, önümüzdeki öğretim yılının çalışmalarına başlamak ilk görevimiz olmalıdır.

Fakültemizde Anayasamızın sağladığı geniş özgürlüklerden ve haklardan yararlanarak her düşünce tartışılabilir. Tartışılması mümkün olmayan husus araştırma, öğretim ve öğrenim özgürlüğü ile Atatürk'ün Türkiye'yi çağdaş uygarlığa hızla ulaştırmayı belirlemiş olan ilkelerini savunma ve koruma hakkıdır. Üniversiteler çoğu zaman çevrelerinin, içinde yaşadıkları ortamın, halkın ve

iktidarların ilerisinde olabilirler. Bu, normaldir. Çünkü üniversite yol gösterir, rehberlik eder. Fakat, bu normal, yadırganabilir. Zaten her yeni, her yerde az çok yadırganmış, mukavemetlerle karşılaşmıştır. Önemli olan tutuculuğun, skolastikliğin, ve her türlü doğmanın dar çenberini kırmak, bir süre yadırganmak pahasına da olsa, bilim ışığının rehberliğini sürdürmek azmini ve idealini duymaktır. Mülkiye yüz yılı aşan tarihi içinde bu yolda ve yönde topluma büyük hizmetlerde bulunmuş olmaktan haklı olarak gurur duyabilir.

Hepinizi saygı ile selâmlar, sevgilerimi sunarım.